

**Dipartaméntu di Saúdi Públiku di Massachusetts
Divizon di Privenson y Kontrolu di Tuberkulózi**
(Massachusetts Department of Public Health
Division of Tuberculosis Prevention and Control)

Tuberkulózi

Kuzé ki é Tuberkulózi (TB)?

TB é un infeson ó duénsa provokadu pa un jérmi ki ta entra na bu pulmon. Ten dos fórmá di TB:
infeson di TB
y duénsa di TB.

Kuzé ki é infeson di TB?

Infeson di TB é kel fórmá di TB ki bu ta ten un pikénu nunbru di jérmi di TB ta vivi na bu korpu, ma es ka sa ta faze-u mal – sistéma di imunizason di bu korpu ka ta dexta-s kria prublémas. Bu ta xinti dretu, bu ka ta sta duenti y bu ka ta transmiti kes jérmi di TB pa ningén. Si bu kontrai infeson di TB y bu sistéma di imunizason bira fraku, kel infeson di TB podi bira duénsa di TB. Txeu bes infeson di TB ta txomadu TB “sunuléntu” ó “durmentii”.

Kuzé ki é duénsa di TB?

Duénsa di TB é fórmá di TB ki bu ta ten un grandi nunbru di jérmi di TB ta vivi na bu korpu y kes jérmi ta faze-u mal. Jeralmenti, bu ta xinti duenti y txeu bes bu ta spadja jérmiss pa otus algén. Duénsa di TB podi atxadu na kalker parti di bu korpu, ma normalmenti é ta taka pulmon. Sintomas mas vulgar di duénsa di TB é tósi, fébri, pérda di pititi, pérda di pézu, frakéza, transpirason di noti y kansasu.

Tén aljun tésti pa infeson di TB?

Sin. Bu podi fazi tésti di infeson di TB ku bu dotor, enfermera ó na un séntru di saúdi. Si ki bu rasebi razultadu di tésti, **lenbra** di leba-l pa bu dotor, enfermera ó bu séntru di saúdi na prazu di 2 ó 3 dia pa es djobe-u el. Si bu leba-l dipos di pasa 3 dia, bu podi tén ki ripiti tésti. Si bu tésti da puzitivu, ta signifika ma bu teni jérmi di TB y bu dotor podi manda-u tra xapa di petu pa djobi si bu ka kontrai duénsa di TB. Gósi ten tanbé un nóbú tésti di sangi ki ta diteta infeson di TB. Bu podi perguntar bu médiku ó enfermera sobri kel-la.

Infeson di TB podi ser tratadu?

Sin. Si bu kontrai infeson di TB, es podi da-u ramédi pa ka dexta kel infeson bira duénsa di TB. Bu ta toma kes ramédi duranti 6 pa 9 mes.

Duénsa di TB podi ser tratadu?

Sin. Si bu kontrai duénsa di TB, bu ten ki toma txeu ramédi di TB duranti 6 pa 9 mes pa kura es duénsa.

Módi ki jérmi di TB ta spadja pa otus algén?

Jérmiss di TB ta spadja pa otus algén óra ki kel algén ki sta duenti ku duénsa di pulmon di TB ta tosi ó ta spirra y jérmi di TB ta fika na ar. Pesoas ki ta vivi, trabadja ó pasa txeu ténpu ku es algén podi raspira kes jérmi di TB y fika infetadu.

Bu podi panha infeson di TB si bu mexi na kumida?

Nāu. Jérmi di TB ta pasa di algén pa algén só pa ar. Bu ka ta panha infeson ku jérmi di TB si bu mexi na kumida ó otus obijétu.

Kuzé ki ta signifika duénsa di TB razistenti ku ramédi?

Duénsa di TB razistenti ku ramédi é provokadu pa jérnis di TB ki ka podi matadu ku kes ramédi vulgar di TB. Si bu kontrai duénsa di TB razistenti ku ramédi, bu ten ki toma txeu ramédis di TB duranti pluménus 12 mes. Bu podi panha duénsa di TB razistenti ku ramédi si bu ka toma bus ramédi di TB sima es ta manda-u ó si bu para di toma ramédi antis di trataméntu kaba. Bu dotor ta fla-u óra ki bu debi para di toma bus ramédi di TB.

Kuzé ki é BCG?

BCG é un vasina kóntra TB ki ta dadu na país undi ten txeu TB. E podi djuda bébé y mininu pikinóti ka kontrai duénsa di TB. BCG podi pruteji mininus pa 5 ti 10 anu ma alguns bes é ka ta pruteji tutalmenti kontra TB. E raru e utilizadu na Mérka pamódi pesoas ki dja toma BCG podi kontrai infeson di TB simé y txeu dja kontrai mésmu duénsa di TB. Pesoas ki toma BCG dja ten más di 10 anu y agora fazi un tésti puzitivu di TB, podi teni pruvavelmenti infeson di TB.

Pa mas informason sobri TB, kontakta Administrason di Saúdi di bu sidadi ó lokalidadi, ó Dipartaméntu di Saúdi Públiku di Massachusetts, Divizon di Privenson y Kontrolu di Tuberkulózi na (617) 983-6970 ó <http://www.state.ma.us/dph/cdc/tb/index.htm>.